

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT

FONAMENTS TEÒRICS DE L'EDUCACIÓ PER A LA SALUT

Coordinació: ALZURIA ALOS, ROSA MAR

Any acadèmic 2023-24

Informació general de l'assignatura

Denominació	FONAMENTS TEÒRICS DE L'EDUCACIÓ PER A LA SALUT			
Codi	14059			
Semestre d'impartició	1R Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Màster Universitari en Educació per a la Salut	1	OBLIGATÒRIA	Presencial
Nombre de crèdits assignatura (ECTS)	8			
Tipus d'activitat, crèdits i grups	Tipus d'activitat	PRAULA		TEORIA
	Nombre de crèdits	4		4
	Nombre de grups	1		1
Coordinació	ALZURIA ALOS, ROSA MAR			
Departament/s	INFERMERIA I FISIOTERÀPIA			
Distribució càrrega docent entre la classe presencial i el treball autònom de l'estudiant	<p>Presencials (els percentatges associats a cadascuna de les activitats estan calculats sobre un 100 %):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lliçons magistrals 25 %. - Proposta, exposició i debat de casos concrets pels alumnes 25 %. - Sessions periòdiques de recolzament, assessorament i seguiment per la cohesió del programa com per la seva elaboració i presentació 25 %. - Seminaris 25 %. <p>Treball autònom (els percentatges associats a cadascuna de les activitats estan calculats sobre un 100 %):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lectures 20 %. - Projecte treball de màster 45 %. - Estudi i resolució de casos i problemes 35 %. 			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			
Idioma/es d'impartició	Català – Castellà – Anglès.			
Distribució de crèdits	Aquesta assignatura pertany al Mòdul I: Bàsics. L'assignatura consta de 8 ECTS i correspon al primer semestre. Al llarg del curs es duran a terme activitats presencials 40 % i no presencials 60 %.			

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
ALZURIA ALOS, ROSA MAR	rosamar.alzuria@udl.cat	1,8	
CAMPOY GUERRERO, CARMEN SOLEDAD	carne.campoy@udl.cat	,7	
GOMEZ SANTOS, SANTIAGO FELIPE	santiagofelipe.gomez@udl.cat	3,1	
RODRÍGUEZ MARTÍN, DOLORS	dolorsrodriguezmart@ub.edu	,5	
SERRA ESCARP, OLGA	olga.serra@udl.cat	,9	
TEJERO VIDAL, LORENA LOURDES	lorena.tejero@udl.cat	,5	

Objectius acadèmics de l'assignatura

- Analitzar, reflexionar i aprofundir en cadascun dels conceptes teòrics relacionats amb l'Educació per a la Salut (EpS).
- Integrar i sistematitzar els conceptes bàsics de l'EpS.
- Proporcionar una visió global i integradora de l'EpS.
- Conèixer les teories i models per conceptualitzar els processos d'intervenció d'EpS.
- Analitzar el caràcter multidisciplinari de l'EpS.

Competències

Competència generals:

- CG1. Coneixement dels fonaments científics, teòrics i metodològics de l'EpS.

Competències específiques:

- CE1. Integrar coneixements i avenços de l'EpS en la seva actuació professional amb actitud reflexiva i crítica.
- CE2. Seleccionar i utilitzar teories i models per conceptualitzar els processos d'intervenció en EpS.

Competència transversal:

- CT5. Aplicar la perspectiva de gènere en el coneixement existent sobre els processos de salut-malaltia-mortalitat.

Resultats d'aprenentatge:

- Identifica els biaixos de gènere en el coneixement existent sobre els processos salut-malaltia-mortalitat.
- Coneix els conceptes de gènere relacionats amb les ciències de la salut, identificant la importància per a la salut de la identitat, els rols i les creences socioculturals de gènere en dones i homes.

Continguts fonamentals de l'assignatura

Mòdul 1: Fonaments científics de l'Educació per a la Salut

- **Tema 1: Conceptualització de l'Educació per a la Salut**
 - Anàlisi reflexiu de les definicions d'educació, salut i Educació per a la Salut.
 - Paradigmes en Educació per a la Salut.
 - La persona professional de l'Educació per a la Salut i el seu enfocament multidisciplinari.
 - Les 8 etapes pel disseny d'un programa d'Educació per a la Salut.
- **Tema 2: La tecnologia com eina clau en els programes d'Educació per a la Salut**
 - Aproximació del model tecnològic català dins del SISCAT. Ús de la plataforma d'Infermeria Virtual com exemple de projecte tecnològic en l'àmbit de l'Educació per a la Salut.
 - Exposicions sobre elements tecnològics que actualment s'utilitzen en la nostra societat i que tenen un alt potencial com eina d'Educació per a la Salut.
- **Tema 3: Consideracions i estructura dels programes d'Educació per a la Salut**
 - Determinants de la salut.
 - Tipus de prevenció de problemes de la salut.
 - Identificació dels models d'Educació per a la Salut utilitzats en estudis de recerca.
 - Les 8 etapes pel disseny d'un programa d'Educació per a la Salut.
- **Tema 4: Anàlisi de la realitat i mètode científic**
 - Dades rellevants per realitzar un diagnòstic de salut.
 - Fonts d'informació: forma directa, indirecta i tècniques de consens.
 - Recollida de la informació: medis i fonts (primàries o secundàries).

Mòdul 2: Models i paradigmes en Educació per a la Salut

- **Tema 1: Models psicosocials**
 - Models psicosocials en Educació per a la Salut: claus pel diagnòstic de necessitats, planificació, implementació i avaluació.
 - Implementació de programes en Educació per a la Salut.

Mòdul 3: Salut Pública

- **Tema 1: Programes d'Educació per a la Salut: una eina clau en Salut Pública**
 - Eixos de la Salut Pública. La promoció de la salut, la prevenció i la Nutrició i la Salut Pública.
 - Programes i accions en Salut Pública: ASPCAT i d'altres.
 - Indicadors per a l'avaluació de l'eficàcia de les intervencions preventives en Salut Pública: programa d'educació nutricional.

Mòdul 4: Enfocament multidisciplinari

- **Tema 1: Abordatge antropològic i sexològic de l'Educació per a la Salut**
 - Què diu l'antropologia mèdica respecte a l'Educació per a la Salut.
 - Educació sexual des de l'epistemologia sexològica.
- **Tema 2: Psicologia i pedagogia**
- **Tema 3: Història, sociologia, economia i ètica**
- **Tema 4: Ciències de la salut (Infermeria, Medicina, Epidemiologia, Salut Pública)**

Mòdul 5: Perspectiva de gènere

- **Tema 1: Perspectiva de gènere en salut**
 - Conceptes clau: sexe/gènere, androcentrisme, patriarcat, misoginia, socialització de rols i estereotips de gènere, *gender blindness*, currículum ocult, entre d'altres.
 - Biaixos de gènere en salut.
 - Repercussió dels biaixos de gènere en la salut de les dones i homes.
- **Tema 2: Perspectiva de gènere i interseccional en salut**
 - Què és i què implica la inclusió de la perspectiva de gènere en l'àmbit de la salut.
 - Què és i què implica la inclusió de la perspectiva interseccional en l'àmbit de la salut.
 - Exemples d'investigacions des de la perspectiva de gènere i interseccional.

Eixos metodològics de l'assignatura

L'assignatura consta de 8 crèdits ECTS:

	Activitats de treball presencial	Hores destinades a la activitat formativa	Percentatge de presencialitat	Percentatge de presencialitat (calculats sobre el 100 %)
1	Lliçons magistrals	20 h	10 %	25 %
2	Proposta, exposició i debat de casos concrets pels alumnes	20 h	10 %	25 %
3	Sessions periòdiques de recolzament, assessorament i seguiment per la cohesió del programa com per la seva elaboració i presentació	20 h	10 %	25 %
4	Seminaris	20 h	10 %	25 %
		80 h	40 %	100 %

	Treball autònom	Hores destinades	Percentatge	Percentatge (calculats sobre el 100 %)
1	Lectures	24 h	12 %	20 %
2	Projecte treball de màster	54 h	27 %	45 %
3	Estudi i resolució de casos i problemes	42 h	21 %	35 %
		120 h	60 %	100 %

Pla de desenvolupament de l'assignatura

El desenvolupament de l'assignatura està disponible a l'espai del Campus Virtual d'aquesta, on s'especifica de manera detallada, l'organització dels eixos metodològics, la descripció dels tallers (responsable, objectius i contingut), el cronograma i les activitats avaluatives (incloses les dates de lliurament).

Les sessions presencials es desenvoluparan en la Facultat d'Infermeria i Fisioteràpia al Campus de Lleida. Si es canvia d'ubicació, de manera puntual, es notificarà amb anterioritat a l'alumnat.

Les sessions poden ser enregistrades, per aquest motiu la Universitat de Lleida (UdL) informa que, amb finalitats docents, registrarà imatges que identifiquin l'estudiantat i altres persones que participen en les activitats acadèmiques. El responsable del tractament d'aquestes imatges és la UdL (dades de contacte del representant: Secretaria General. Plaça de Víctor Siurana, 1, 25003 Lleida, sg@udl.cat; dades de contacte del delegat de protecció de dades: dpd@udl.cat).

Aquestes imatges només s'utilitzen per impartir docència, avaluar els coneixements de l'assignatura i per a projectes de millora docent. L'ús de les imatges respon a l'obligació legal de la UdL d'impartir i millorar la docència universitària, d'acord amb la Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'universitats.

Les imatges, un cop enregistrades, es conserven com a mínim mentre no prescriguin les corresponents accions i reclamacions contra l'avaluació aprovada pel professorat. Es destrueixen en els termes i condicions previstes en la normativa sobre conservació i eliminació dels documents administratius de la UdL, i les taules d'avaluació documental aprovades per la Generalitat de Catalunya (<http://www.udl.cat/ca/serveis/arxiu/>).

La UdL no comunicarà mai aquestes dades a tercers, llevats dels casos estrictament previstos en la Llei. Les persones interessades poden accedir a les seves imatges; sol·licitar-ne la rectificació, supressió o portabilitat; oposar-se al tractament i sol·licitar-ne la limitació, mitjançant escrit tramès a l'adreça dpd@udl.cat <mailto:dpd@udl.cat>. També poden presentar una reclamació adreçada a l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, mitjançant la seu electrònica de l'Autoritat (<https://seu.apd.cat>) o per mitjans no electrònics.

Sistema d'avaluació

BLOCS/EIXOS D'AVALUACIÓ:

Sistemes d'avaluació	Ponderació
Assistència i participació activa als seminaris, tallers i classes presencials	50 %
Elaboració de treballs i activitats grupals	20 %
Resolució de casos	20 %
Anàlisi, recensió i presentació de documentació científica	10 %

Activitats avaluatives:

- Assistència i participació activa als seminaris, tallers i classes presencials 50 %:
 - Assistència i participació activa 30 %.
 - Disseny i presentació del programa d'Educació per a la Salut dissenyat 20 %:
 - Presentació del treball 10 %.
 - Co i autoavaluació del treball en grup 10 %.
- Elaboració de treballs i activitats grupals 20 %:
 - Disseny i presentació del programa d'Educació per a la Salut dissenyat 10 %.
 - Anàlisi crítica del programa d'Educació per a la Salut dissenyat 10 %.
- Resolució de casos 20 %:
 - Anàlisi i aplicació de les TIC en activitats integrades en un programa d'Educació per a la Salut.
- Anàlisi, recensió i presentació de documentació científica 10 %:
 - Identificació i anàlisi d'articles en els que s'utilitzi, en cadascun d'ells, un instrument metodològic pel disseny i implementació d'un programa d'Educació per a la Salut. Avaluació entre iguals (intragrup/entre grups).

CONSIDERACIONS:

Generalitats:

- Consulta la **Guia sobre Plagi i Honestetat Acadèmica** de la Facultat d'Infermeria i Fisioteràpia de la Universitat de Lleida: <https://www.fif.udl.cat/ca/estudis/normativa/>

- Quant al respecte pel **medi ambient**: només s'acceptaran treballs lliurats per via electrònica. No cal lliurar-los en paper ni enquadernar.
- Consulta la Normativa de l'Avaluació i la Qualificació dels Aprenentatges en els Graus i Màsters a la UdL (aprovada per l'Acord 33/2020 del Consell de Govern de 18.02.2020 i modificada per l'acord 235/2022 del Consell de Govern de 21.07.2022, modificada per l'acord 36/2023 del Consell de Govern de 28.02.2023 i modificada per l'acord 187/2023 del Consell de Govern de 29.06.2023): <https://www.udl.cat/ca/udl/norma/ordenaci-/>
- Per les característiques de l'assignatura, no es contempla la possibilitat d'avaluació única.

Entrega i avaluació de les activitats:

- En referència a l'**entrega** de les activitats, aquestes s'hauran de penjar a l'apartat Activitats del Campus Virtual abans de la data fixada pel/per la docent.
- S'avaluaran exclusivament les activitats entregades dins del termini previst. Si es supera aquest termini màxim d'entrega, les activitats s'avaluaran i es proporcionarà *feedback* a l'alumnat, essent la seva puntuació de 0 sobre 10.
- Tal i com s'estableix en l'article "4.1. Avaluació contínua" de la Normativa de l'Avaluació i la Qualificació dels Aprenentatges en els Graus i Màsters a la UdL, "**L'avaluació en els estudis de la UdL és un procés continuat** dins el període lectiu fixat per impartir l'assignatura, d'acord amb la seqüenciació del pla d'estudis i el calendari acadèmic. Per avaluació contínua s'entén el conjunt d'activitats de caràcter avaluable indicades en la guia docent que es desenvolupen de manera progressiva i integrada durant el curs acadèmic i que han de ser rellevants i significatives per valorar i quantificar el progrés de l'estudiant en l'assoliment dels coneixements, capacitats i habilitats que configuren les competències pròpies i definitòries de l'assignatura o matèria. L'objectiu de l'avaluació contínua és que l'estudiant pugui conèixer el seu progrés al llarg del procés formatiu per tal de permetre-li millorar-lo".
- S'ofereix l'oportunitat de presentar una activitat voluntària i opcional (**contracte pedagògic**) que s'avaluarà i podrà pujar la nota final de l'assignatura fins un màxim de 0,5 dècimes tenint en compte els objectius d'aprenentatge vinculats.
- El professorat es reserva el dret a sol·licitar a l'alumnat l'elaboració de qualsevol activitat complementària atenent a qüestions ètiques de qualitat acadèmica.
- Pel que fa a la política de **plagi**: assignar l'autoria d'un treball que no és pròpia implica un suspens d'aquella activitat avaluativa.

Qualificació de les activitats i assignatura:

- En aquells casos on l'alumne/a **no entregui l'activitat** contarà com a activitat no realitzada de forma injustificada i, per tant, obtindrà un 0 sobre 10 en la qualificació. En cas que l'activitat integri o estigui basada en el treball realitzat a la sessió presencial, i l'alumne/a hagués justificat la seva absència hi haurà d'entregar una altra activitat compensatòria dels continguts treballats a aquesta.
- Totes les notes es publiquen de manera individual a l'eina de **qualificacions** de l'assignatura. Segons l'article "12.1. Resultats de les activitats d'avaluació i qualificació final" de la Normativa de l'Avaluació i la Qualificació dels Aprenentatges en els Graus i Màsters a la UdL, "els professors han de fer públics els resultats de les activitats d'avaluació –en el cas de l'avaluació contínua– no més tard de quinze dies hàbils després de la seua realització i, almenys, dos dies hàbils abans de l'examen de recuperació. Els estudiants tenen dret a la revisió dels resultats de l'activitat d'avaluació".
- Tal i com s'estableix en l'article "4.5. Avaluació contínua" de la Normativa de l'Avaluació i la Qualificació dels Aprenentatges en els Graus i Màsters a la UdL, "en cas que l'estudiant no aconsegueixi la qualificació mínima necessària establerta en alguns dels blocs d'avaluació, però la mitjana de l'assignatura resulti aprovada, l'assignatura serà qualificada en l'acta amb un 4,9".
- Aquells/es alumnes que obtinguin una nota final de l'assignatura igual o superior a 9,0 punts seran candidats/es a optar a la qualificació de **Matrícula d'Honor**. El nombre de Matrícules d'Honor atorgades anirà en relació al que es detalla a la Normativa de l'Avaluació i la Qualificació dels

Aprentatges en els Graus i Màsters a la UdL.

Recuperació:

- Tal i com s'estableix en l'article "4.5. Avaluació continua" de la Normativa de l'Avaluació i la Qualificació dels Aprentatges en els Graus i Màsters a la UdL, l'alumnat "té dret a **recuperar** qualsevol **bloc d'avaluació igual o superior al 30 % de la nota final** en una assignatura o matèria, exceptuant-ne les pràctiques de l'assignatura i les **activitats que, per la seua naturalesa, no es puguin tornar a repetir dins del mateix curs**".
- Per tant, pel que fa a l'**assistència i participació a les classes presencials**, no es tindrà dret a recuperar aquell percentatge de la nota en cas de que estigui suspesa, ja que per la seva naturalesa, no es poden repetir les classes dins del mateix curs.

Assistència a les classes presencials i justificació d'absències:

- En relació a la **justificació de les absències**, els motius pels quals es considera que la falta és justificada, seran els mateixos que els enunciats en l'article "9.8. Desenvolupament de les activitats d'avaluació" en la Normativa de l'Avaluació i la Qualificació dels Aprentatges en els Graus i Màsters a la UdL, "l'estudiant que no pugui concórrer a les activitats d'avaluació que es trobin enunciatades i programades en la guia docent de l'assignatura –o, si s'escau, en el web del grau o màster–, o a les proves finals, per algun dels motius que s'exposen tot seguit, tindrà dret que el professor o professora responsable de l'assignatura fixi, escoltat l'estudiant, una nova data perquè la pugui desenvolupar adequadament":
 - a. Per malaltia, que ha d'estar degudament justificada amb un certificat mèdic.
 - b. Per coincidència, en dia i hora, amb un altre procediment d'avaluació d'alguna assignatura d'un grau o màster oficial impartit a la UdL.
 - c. Per defunció d'un familiar directe fins al segon grau de consanguinitat i fins al primer grau d'afinitat, succeïda en els set dies previs a la data programada per a la realització de la prova d'avaluació.
 - d. Per coincidència amb activitats oficials d'esportistes d'alt nivell i d'alt rendiment, tant nacionals com internacionals.
 - e. Per coincidència en el mateix dia amb reunions dels òrgans de govern i de representació de la Universitat, per a l'estudiant que desenvolupi tasques de representació estudiantil, amb la justificació prèvia d'aquest fet davant el professor o professora responsable.
 - f. Per absència com a conseqüència de la participació en algun procés de mobilitat estudiantil oficial.
 - g. En el cas dels estudiants del Programa UdLxTothom amb una malaltia crònica o aguda, quan l'estudiant sol·liciti i acrediti que no li serà possible lliurar o fer una activitat d'avaluació de l'assignatura en la data programada a causa d'una malaltia crònica o aguda, se li ha d'ampliar el termini de lliurament o la programació de l'activitat avaluativa un mínim de deu dies i com a màxim fins l'últim dia d'avaluació del semestre.
 - h. Per altres casos que puguin ser justificables i valorables per la Comissió d'Estudis del centre.
- La justificació d'absències s'haurà de fer via missatge a través de l'eina i l'espai de l'assignatura al Campus Virtual i les sol·licituds de justificació d'absències que comportin la incompareixença a un seminari hauran de ser presentades com a molt tard en els 7 dies següents.
- De forma general a l'estudiant únicament se li justificarà l'absència, però no la manca de compliment dels seus compromisos acadèmics.

- Gómez SF, Selva L, Martínez M, Sáez S. Educación para la Salud. Elabora un programa en 8 etapas. Lleida: Culbuks; 2016.
- Eldredge LKB, Markham CM, Ruitter RAC, Fernández ME, Kok G, Parcel GS. Planning Health promotion Programs: An Intervention Mapping approach. 4th edition. San Francisco: Jossey-Bass; 2016.
- Sáez S, Martínez M, Torres C. Educación para la salud. Aportaciones multidisciplinares a la formación e investigación. Lleida: Milenio; 2015.
- Mckenzie JF, Neiger BL, Thackeray R. Planificació, implementació i avaluació del programes de promoció de la salut. Girona: Documenta Universitaria; 2012.
- Gottlieb NH, Kok G, Parcel GS, Bartholomew LK, Fernández ME. Planificació de programes de promoció de la salut. Girona: Documenta Universitaria; 2011.
- García, Martínez A (coord). Claves de educación para la salud. Murcia: DM; 2008.
- Sáez S, Font P, Pérez R, Marqués F. Promoción y educación para la salud: conceptos, metodología, programas. Lleida: Milenio; 2008.
- Pérez Calvo R, Sáez Cárdenas S. El grupo en la promoción y educación para la salud. Lleida: Milenio; 2005.
- Perea Quesada R. Educación para la salud: Reto de nuestro tiempo. Madrid: Díaz de Santos; 2004.
- Marqués Molias F, Sáez Cárdenas S, Guayta R. Métodos y medios en promoción y educación para la salud. Barcelona: UOC; 2004.
- Molina MC, Fortuna M. Experiencias educativas para la promoción de la salud y la prevención. Barcelona: Laertes; 2003.
- Fernández Ballesteros R. Evaluación de programas: Una guía práctica en ámbitos sociales, educativos y de salud. 2ª reimpresión. Madrid: Síntesis; 2001.
- Flores Biernet MD. Educación para la salud y la enfermería. Murcia: Diego Marín; 2001.
- García Martínez A, Sáez Carreras J, Escarbajal de Haro A. Educación para la salud: la apuesta por la calidad de vida. Madrid: Arán; 2000.
- Pérez-Llantada Auría C, López de LLave A. Evaluación de programas de salud y servicios sociales: metodología y ejemplos. Madrid: Dykinson; 1999.
- Greene WH, Simons-Morton BG. Educación para la salud. México: Interamericana; 1998.
- Serrano González MI. La educación para la salud del siglo XXI: comunicación y salud. Madrid: Díaz de Santos; 1998.
- Costa M, López E. Educación para la salud. Una estrategia para cambiar los estilos de vida. Madrid: Pirámide; 1996.
- Evans RG, Barer ML, Marmor TR. ¿Por qué alguna gente está sana y otra no?: los determinantes de la salud de las poblaciones. Madrid: Díaz de Santos; 1996.
- Rochón A. Educación para la salud. Guía práctica para realizar un proyecto . Barcelona: Masson; 1996.
- Rodríguez Marín J. Psicología social de la salud. Madrid: Síntesis; 1995.
- Hawe P, Degeling D, Hall J. Evaluación en promoción de la salud. Guía para trabajadores de la salud. Barcelona: Masson; 1993
- Fernández Sierra J, Santos Guerra MA. Evaluación cualitativa de programas de educación para la salud: Una experiencia hospitalaria. Málaga: Aljibe; 1992.
- Salleras Sanmartí L. Educación Sanitaria: principios, métodos y aplicaciones. 2ª reimpresión. Madrid: Díaz de

Santos; 1990.

Organización Mundial de la Salud. Educación para la salud. Manual sobre educación sanitaria en atención primaria de salud. Ginebra: OMS; 1989.

Pineault R, Daveluy C. La planificación sanitaria: conceptos, métodos y estrategias. 2ª edición. Barcelona: Masson; 1989.

Hanak M. Educación sanitaria del paciente y su familia. Barcelona: Doyma; 1988.

Seppilli A, Modolo MA. Educazione Sanitaria. Il Pensiero Científico. Roma: Iliane; 1981.